

Landstingsstyrelsens förslag till beslut

Motion 2003:41 av Bo Johansson och Maria Wallhager (fp) om ett policyprogram för att öka homokompetensen inom sjukvården

Föredragande landstingsråd: Lars Dahlberg

Ärendet

Motionärerna föreslår att policyprogram utarbetas för ökad homokompetens inom sjukvården.

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att anse motionen besvarad.

Motionären tar upp den viktiga frågan om hur homo-, bi- och transpersoner bemöts i vården. Den vård som bedrivs i landstinget ska aldrig diskriminera någon på grund av dennes sexuella läggning. I landstingets personalpolicy är därför frågan om ökad HBT-kompetens för personalen särskilt lyft.

Bilagor

1	Motion	
2	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2004-09-15
3	Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande	2004-12-16

Behandling i landstingsstyrelsen

Landstingsrådsberedningen behandlade ärendet den 23 februari 2005.

Landstingsstyrelsen behandlade ärendet den 15 mars 2005.

Ärendet och dess beredning

Bo Johansson och Maria Wallhager (fp) har i en motion (bilaga), väckt den 13 maj 2003 föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* utföra en undersökning för att belysa inställningen till vård av homosexuella, bisexuella och transpersoner bland vårdpersonalen inom Stockholms läns landsting, *att* inleda ett samarbete och erfarenhetsutbyte med region Västra Götaland om specialmottagningar med HBT-kompetens, *att* ta fram ett policyprogram för höjande av HBT-kunskap och HBT-kompetens bland vårdpersonalen inom Stockholms läns landsting.

Utskottsbehandling

Hälso- och sjukvårdsutskottet har den 19 oktober 2004, enligt landstingsdirektörens förslag, avgett yttrande (bilaga).

Personalberedningen har den 18 januari 2005, enligt landstingsdirektörens förslag, föreslagit landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta *att* anse motionen besvarad.

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 16 december 2004 bifogas (bilaga).

Bilagor

Motionen

Homosexuella män och kvinnor har länge varit en grupp som diskriminerats i samhället. Fortfarande förekommer detta på olika håll. En uppmärksam studie av Uppsalaforskaren Gerd Röndahl vid Institutionen för folkhälso- och vårdvetenskap visar att 36 procent av vårdpersonalen helst undviker att vårda hivsmittade eller homosexuella patienter (Journal of Advanced Nursing). Nu sammanfaller dessa patientkategorier i vissa fall, men även till att generellt vårda homosexuella fanns stor skepticism. Andra studier visar att särskilt lesbiska och bisexuella kvinnor undviker att söka sig till gynekologiska mottagningar eftersom det finns en rädsla för fördomsfullt bemötande.

Att människor får en sämre vård eller ett sämre bemötande, på grund av sin sexuella läggning, kan aldrig accepteras! Enligt FN:s allmänna deklaration om de mänskliga rättigheterna har alla människor lika värde och samma rättigheter. Diskriminering är ett fundamentalt brott mot denna princip. Inställningen rimmar också illa med det faktum att landstingsbedriven vård skall vara till för alla.

Att vårdpersonal skulle vara avogt inställda mot homo-, bi- och transpersoner gör att det blir svårare att nå dessa grupper i andra sammanhang, bl.a. i arbetet med HIV-prevention. Det finns idag en ny generation unga homosexuella som inte upplevt HIV före bromsmedicinernas tid och flera undersökningar pekar på behovet av information av säker sex. Skulle dessa personer då få ett negativ intryck av den landstingsbedrivna hälso- och sjukvården ökar svårigheterna ytterligare att bekämpa HIV.

Motsvarande undersökningar som gjorts med fokus på bemötande hos polisen och rättsvårdande myndigheter visar få eller inga tecken på motvilja mot homosexuella. Hälso- och sjukvården borde kunna bättre!

Oavsett vart en människa vänder sig för vård skall ett bemötande ske på ett värdigt och korrekt sätt. Att känna tillit för vårdpersonal är lika viktigt för en ung person som känner sig osäker på sin sexualitet som för äldre på en geriatrisk mottagning. Ett homosexuellt par skall inte skall bemötas annorlunda än andra par vid vårdbesök. Det kan gälla ett akutbesök på den lokala vårdcentralen, återbesök hos specialitläkare, besök på geriatrisk mottagning eller besök hos gynekolog.

Att motverka negativt bemötande är inte något som görs en gång. Detta är något som måste fortgå hela tiden. Ett sätt att motverka detta är att genom-

föra en undersökning som kartlägger vårdpersonalens inställning vid olika vårdmottagningar. Samtidigt borde ett särskilt policyprogram för höjande av HBT-kunskap och HBT-kompetens hos vårdpersonalen utarbetas.

Stockholms Läns Landsting har idag en särskild specialistmottagning för homo- och bisexuella (Venhälsan) dit homo- och bisexuella män kan söka sig. För kvinnor finns en mottagning för lesbiska integrerad med SöS. Efterfrågan på dessa mottagningar är stor och båda har också ett förtroende bland homosexuella. Dessa mottagningar kan spela en viktig roll för att samla och sprida kompetens på området samt att öka homosexuellas, bisexuellas och transpersoners förtroende för hälso- och sjukvården.

Jag anser att relevanta personalgrupper inom Stockholms läns landsting skall få möjlighet att höja sin kompetens i frågor rörande sexualitet och könsidentitet. Dessa frågor bör inkluderas på ett naturligt sätt i personalutbildningar och integreras i det allmänna arbetet mot diskriminering och fördomar.

Vidare bör Stockholms läns landsting ta initiativ till ett samarbete med Västra Götalandsregionen (Gayhälsan i Göteborg) och RFSL för att studera de erfarenheter som finns av särskilda mottagningar med specialkompetens om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation.

Mot bakgrund av ovanstående yrkar jag på att fullmäktige beslutar:

att utföra en undersökning för att belysa inställningen till vård av homosexuella, bisexuella och transpersoner bland vårdpersonalen inom Stockholms läns landsting.

att inleda ett samarbete och erfarenhetsutbyte med region Västra Götaland om specialmottagningar med HBT-kompetens.

att ta fram ett policyprogram för höjande av HBT-kunskap och HBT-kompetens bland vårdpersonalen inom Stockholms Läns Landsting.

Stockholm den 13 maj 2003

Bo Johansson

Maria Wallhager

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Landstingsfullmäktige beslutade den 10 februari 2004 att anta Personalpolicy för Stockholms läns landsting. Policyn ska vara ett stöd i det förnyelse- och utvecklingsarbete som landstinget står inför och främja en hållbar utveckling i arbetslivet. Sedan landstingsfullmäktiges beslut har verksamhetsledningarna, förtroendevalda, fackliga företrädare m.fl. nyckelgrupper tagit del av policyn som ska utgöra en plattform för personalpolitiken i landstinget.

Landstingskoncernens personalpolicy innehåller utgångspunkter och värderingar för personalpolitiken. Under rubriken *Mångfald och integration* beskrivs de grundläggande principer som gäller för landstinget som mångkulturell organisation bland annat på följande sätt: "Landstingets medarbetare ska ha kunskap om lagar och regler angående diskriminering, god kompetens att motverka och hantera följderna av diskriminering på grund av ålder, kön, religion, etnisk tillhörighet samt diskriminering relaterade till homo- bi- och transfrågor (HBT). Personalen ska också ha god kunskap och kompetens om de särskilda krav som ställs vid bemötandet av ovanstående grupper".

Landstingets förvaltningar/styrelser och bolag ansvarar för att konkretisera mål och strategier för samtliga områden, inklusive avsnittet om mångfald och integration. Informations- och utbildningsinsatser ska ses som en del av landstingets kvalitetsarbete och utvärderas, exempelvis genom personal- och patient/kundenkäter. Återkommande uppföljning och utvärdering av de personalstrategiska områdena i personalpolicyn sker bland annat i samband med årsbokslut och personalbokslut.

Lafa- centrum för sexualitet och hälsan, är en enhet inom Samhällsmedicin i Stockholms läns landsting som arbetar för att förebygga hiv och andra sexuellt överförda sjukdomar och oönskade graviditeter bl a via utbildning, kondomutdelning, metodutveckling mm. I arbetet med sexualitet och hälsa ingår frågor om homo- och bisexualitet generellt t ex i arbetet med målgruppen ungdomar och mer specifikt gentemot målgruppen män som har sex med män (MSM). Särskilda satsningar har exempelvis gjorts genom utbildning för all personal vid Kvinnohälsan och senare vid Mottagningen för Lesbiska på Södersjukhuset. En utbildning på 1,5 dagar vid tre tillfällen för ungdomsmottagningspersonal för att förbättra mottagandet av homo- och bisexuella ungdomar, bl a anamneshistoria och samtalsklimat. Motsvarande utbildning planeras för skolsköterskor i länet.

Homokompetens som ett kunskapsområde inom vårdutbildningarna är angeläget eftersom landstinget är en stor arbetsgivare för vårdpersonal av olika kategorier. I Hiv/aids-utredningen (SOU2004.13) riktas uppmärksamhet mot den negativa syn på homosexuella som enligt svenska studier förekommer bland sjukvårdens personal och blivande sjukvårdsanställda (Röndahl mfl 2003). Mer av särskilda utbildningsinsatser om sexualitet i grund- och vidareutbildningen av olika yrkeskategorier kan behövas i ett senare skede. Venhälsan och Mottagningen för lesbiska har en unik kunskap och erfarenhet som borde tillvaratas för att öka homokompetensen generellt i landstinget.

Beställarkontor vård anser att den personalpolicy som nu landstingsfullmäktige tagit beslut om den 10 februari 2004 förstärker arbetet med att förändra vårdpersonalens inställning till homo-, bisexuella och transperson i vården. Policyprogram för hur kunskap och kompetens på detta område tillvaratas utformas av vårdgivarna. Arbeta med dessa frågor pågår och man bör avvakta med fler insatser tills vi får ta del av kommande årsbokslut och personalbokslut innan vidare åtgärder tas. Tjänsteutlåtandet har utarbetats i samråd med landstingskontoret.

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningens tjänsteutlåtande 2004-09-15 har utarbetats av Beställarkontor Vård i samråd med Personalpolitiska avdelningen. Som framgår av tjänsteutlåtandet omfattas mångfaldsarbetet och HBT-området av landstingets personalpolicy. Uppföljning sker bland annat i samband med årsbokslut och personalbokslut. Policyprogram för hur kunskap och kompetens på detta område tillvaratas utformas av förvaltningar/styrelser och bolag.

Förvaltningen följer frågan och kommer att vid behov lämna förslag till framtida åtgärder.